

ESG READY – klaar voor de CSRD rapportagewetgeving?

De voorbereidingen voor een duurzame toekomst beginnen nu. De Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) is op 29 november van kracht geworden. Deze richtlijnen vragen van organisaties inzicht en verplichte verantwoording (controleplicht) op het gebied van Environmental, Social & Governance (ESG). ESG staat voor het zoeken naar een evenwicht tussen financieel economische resultaten, transparantie, sociale belangen en het milieu zonder de balans te verliezen. Het gaat hierbij om de volgende thema's: milieu, maatschappelijke verantwoordelijkheid, mensenrechten, anti-corruptie en diversiteit. In deze paper wordt de duurzaamheidstransitie naar verslaglegging over niet-financiële data beschreven. Wat gaat er voor organisaties veranderen? Welke uitdagingen en welke kansen zijn er? En welke stappen moeten organisaties zetten om te kunnen gaan sturen op ESG en daarmee voorbereid te zijn op de CSRD? Wij helpen elke organisatie graag op weg richting het gezamenlijke doel "ESG READY".

Wettelijke rapportageplicht duurzaamheid

In 2022 bleek uit onderzoek van KPMG dat bijna driekwart van de Nederlandse organisaties (nog) niet bekend is met de nieuwe CSRD richtlijnen voor duurzaamheidsrapportages. Vanuit ditzelfde onderzoek blijkt dat de organisaties die wel bekend zijn met de aangekondigde richtlijnen denken dat de grootste uitdaging bestaat uit het begrijpen van de regels. Daarnaast maken

zij zich zorgen over het implementatietraject en de beschikbaarheid van personeel met de juiste benodigde kennis en competenties. Het invoeren van toetsbare duurzaamheidsdoelstellingen heeft mogelijk impact op de strategie en de dagelijkse operatie van de organisatie.

De richtlijnen vereisen inzicht over impact op mens, milieu en samenleving, zie op de volgende pagina figuur 1.

Figuur 1. Environmental, Social & Governance

Wat gaat er voor organisaties veranderen?

De CSRD brengt een groot aantal veranderingen met zich mee. In november 2022 heeft het Europees parlement de wetgeving met grote meerderheid aangenomen en zijn ook de nieuwe verslagleggingsregels gepubliceerd, de European Sustainability Reporting Standards (ESRS). Dit betekent dat de meeste ondernemers over boekjaar 2025 verplicht een openbare en gecontroleerde rapportage moeten uitbrengen over hun materiële duurzaamheidsonderwerpen, zie figuur 2.

Figuur 2. CSRD-verplichting

Wat is de impact van regelgeving?

Het gaan voldoen aan deze regelgeving is voor de meeste bedrijven een behoorlijke opgave. Niet alleen moet van organisaties op basis van stakeholderanalyse bepalen welke duurzaamheidsthema's voor hun het meest materieel zijn, ze moeten op deze thema's korte, midden en lange termijn doelstellingen zetten, risico's onderkennen, acties definiëren en uiteindelijk prestaties meten, rapporteren en laten controleren. Dit alles moet vervolgens worden vormgegeven op basis van de net verschenen rapportagerichtlijnen ESRS.

Introductie dubbele materialiteit

De nieuwe regelgeving introduceert het zogenaamde dubbele materialiteitsprincipe, namelijk impact en financiële materialiteit. Dit betekent dat organisaties moeten bepalen op welke duurzaamheidsthema's zij zowel een positieve als negatieve impact hebben op de korte, midden en lange termijn, zowel voor haar eigen activiteiten als in haar waardeketen (dus zowel richting leveranciers als afnemers). Financiële materialiteit betekent dat organisaties moeten rapporteren welke duurzaamheidsthema's op de korte, midden of lange termijn een financiële invloed hebben op bijvoorbeeld cashflow, financiële positie of prestaties.

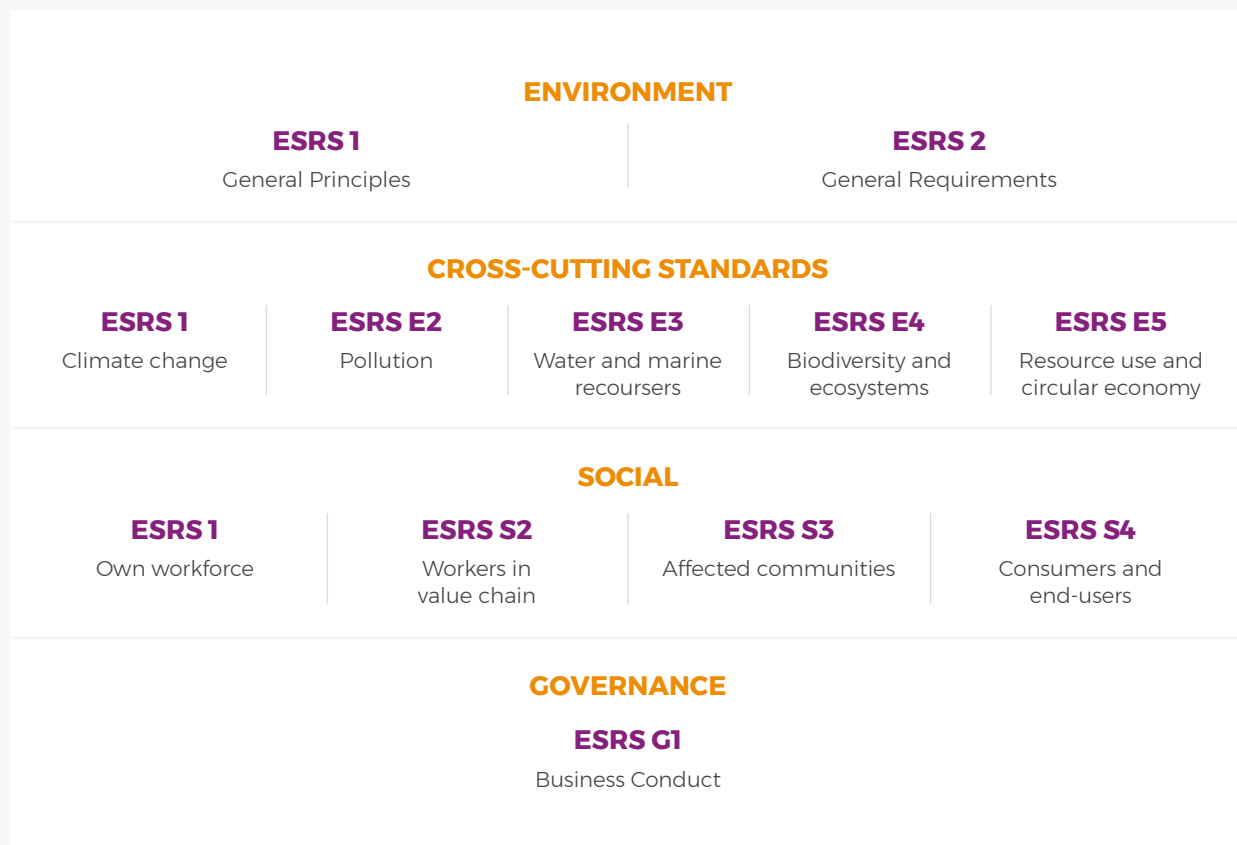
In beide gevallen moeten organisaties zich daarbij zowel naar binnen als naar buiten te richten, het 'inside-out/outside-in perspectief'. Dit betekent dat organisaties op het gebied van milieu impact moeten kijken naar de uitstoot van broeikasgassen (inside-out), maar ook moeten kijken welke risico's global warming op de organisatie heeft. Heeft dit bijvoorbeeld impact op de beschikbaarheid van grondstoffen?

Beide perspectieven leveren kansen en risico's op en hebben impact op de duurzaamheid op korte en lange termijn.

Verslagleggingsrichtlijnen

In november 2022 heeft de EFRAG (European Financial Reporting and Advisory Group) op verzoek van de Europese Commissie een eerste set aan rapportagerichtlijnen gepubliceerd, die ervoor moeten zorgen dat onder de verplichtingen van de CSRD zo'n 49000 bedrijven in Europa op eenduidige wijze over Environment, Social en Governance Onderwerpen kunnen rapporteren. Deze European Sustainability Reporting standards (figuur 3) vormen de basis voor de rapportage vereisten. In het onderstaande figuur wordt een overzicht van de eerste 13 standaarden gegeven, die later (in 2023) nog worden aangevuld door sectorspecifieke standaarden en 'proportionele' standaarden voor het MKB. De eerste set aan standaarden zijn algemeen van karakter en beschrijven de basisprincipes van rapportage en hoe over de duurzaamheidsstrategie, governance en materiële duurzaamheidsthema's moet worden gerapporteerd. De overige standaarden hebben betrekking op de onderwerpen Environment, Social en Governance (ESG).

Met enkele honderden pagina's aan standaarden en 137 rapportageonderwerpen, zullen ondernemingen tijdig moeten gaan begrijpen wat deze regelgeving betekent en in het bijzonder wat de verslagleggingsregels van hen vragen. De verslagleggingsregels stellen specifieke eisen aan het rapporteren van de impact van een organisatie, bijvoorbeeld op klimaatverandering. Denk daarbij aan de wijze waarop de CO2 uitstoot wordt berekend en gerapporteerd. In het voorjaar van 2023 worden deze standaarden, waarschijnlijk ongewijzigd, door de Europese Commissie gevalideerd en daarmee formeel onderdeel van de CSRD-wetgeving.

Figuur 3. ESRS

Organisaties zullen, ongeacht of bepaalde onderwerpen materieel zijn, in ieder geval moeten rapporteren over:

Klimaat en andere milieu-indicatoren

- GHG (Broeikasgas emissies)
- CO2 footprint
- GHG-intensiteit
- Blootstelling aan bedrijven in fossiele sectoren
- Gebruik van hernieuwbare energiebronnen
- Energie intensiteit
- Biodiversiteit
- Gevaarlijk afval ratio

Sociale en transparantie indicatoren

- Schendingen van de principes van het UN Global Compact en de richtlijnen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)
- Gebrek aan processen en nalevingsmechanismen om de naleving van de principes van het UN Global Compact en de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen te controleren
- Onaangepaste loonkloof tussen mannen en vrouwen
- Genderdiversiteit in het bestuur
- Blootstelling aan controversiële wapens

Daarbij is het wel belangrijk om te beseffen dat het kiezen, meten en rapporteren van ESG-KPI's vaak maatwerk is en mede wordt beïnvloed door de ESRS-rapportagerichtlijnen. Door dit maatwerk kan het zijn dat voor sommige organisaties de sociale KPI's gaan over arbeidsomstandigheden of het betalen van leefbaar loon in de keten, terwijl bij andere organisaties ziekteverzuimpercentages of diversiteitsscores in seniore posities belangrijk zijn. Voor milieu-KPI's kan het betekenen dat organisaties hun broeikasgasemissies in de gehele keten rapporteren (in tonnen CO2 per product of dienst) terwijl weer andere organisaties het percentage circulair bronmateriaal (op basis van de CTI-indicatoren van het WBCSD) rapporteren. Wel is het zo dat de ESRS-rapportagerichtlijnen als doel heeft dat organisaties op dezelfde onderwerpen op eenzelfde wijze (grondslag) rapporteren en dat alle organisaties over de te rapporteren onderwerpen:

- Hoe het duurzaamheidsonderwerp in de organisatie is belegd (governance);
- Welke strategie zij heeft op dit onderwerp voert;
- Welke impact zij op dit onderwerp maakt en welke risico's en kansen daaraan zijn gekoppeld;
- Welke doelen en KPI's zij op dit onderwerp nastreeft (en welke resultaten dat tot gevolg heeft).

Controleplicht

Organisaties moeten niet alleen zorgen dat de rapportage voldoet aan de verslagleggingseisen. De rapportage wordt ook controleplichtig. Omdat de CSRD ook vraagt om aan te geven wat de relatie is tussen financiële en duurzaamheidsinformatie is het zeer waarschijnlijk dat de accountant deze controle zal uitvoeren.

“Organisaties moeten, los van de ambitie en gestelde doelen ten aanzien van ESG, de kwaliteit van onderliggende data in de verantwoording waarborgen.”

Om een goede controle uit te voeren op de vereisten vanuit de CSRD-richtlijnen zal de accountant tijdig willen starten met de beoordelingswerkzaamheden. Dit zal mogelijk op een soortgelijke wijze plaatsvinden als de huidige beoordeling van de financiële verantwoording en is mede afhankelijk van de volwassenheid van de financiële organisatie en controle aanpak van de accountant. Organisaties moeten, los van de ambitie en gestelde doelen ten aanzien van ESG, de kwaliteit van onderliggende data in de verantwoording waarborgen op juistheid en volledigheid. Ongeacht of duurzaamheid integraal onderdeel uitmaakt van de visie en organisatie strategie, zal een vorm van interne beheersing helpen bij de besluitvorming, planning en verantwoording.

Uit efficiency oogpunt is aansluiting en integratie met bestaande rapportage processen voor de financiële verantwoording logisch, zoveel mogelijk gebruikmakend van technologie (applicaties).

Voor vele organisaties is ESG-data nieuw of deels nieuw en zijn de systemen waarin deze data wordt vastgelegd versnipperd en/of zijn de processen onvolwassen.

Om goede rapportage en controle mogelijk maken wordt er extra aandacht gevraagd om afwijkingen en onnauwkeurigheden te voorkomen. Het feit dat deze rapportage, samen met de financiële verantwoording, ook openbaar moet worden gepubliceerd, vergroot de noodzaak om afwijkingen en onjuistheden te voorkomen.

“Een periode van voorbereiding op weg naar een betrouwbare verantwoording.”

Organisaties doen er verstandig aan nu al te starten, vanuit de nieuwe duurzaamheidsverslaglegging, en de eerste stappen te zetten op het gebied van ESG. De aankomende periode staat in het teken van voorbereiding op weg naar een betrouwbare verantwoording. Een periode waarin de strategie kan worden bepaald, de processen worden ingericht en data wordt verzameld of verbeterd. Enerzijds om onaangename verrassingen en hoge accountantskosten te voorkomen, anderzijds ook om straks vergelijkende cijfers te kunnen presenteren.

Wat levert rapporteren over duurzaamheid op?

Volgens Gartner gebruikt 85 procent van de investeerders ESG-data. Investeringsorganisaties die rapporteren over ESG worden over het algemeen als veiliger en stabielere geclassificeerd. Het geeft inzicht in toekomstige ontwikkelingen. En zorgen ook aantoonbaar voor hogere rendementen. Plus een upgrade van het imago en het merk. Organisaties die hun KPI's op ESG-doelstellingen verbeteren, zien een hogere werknemerstevredenheid en trekken sneller talent aan. Door een lager risicoprofiel zijn de financieringskosten vaak ook lager omdat financiers steeds vaker gunstigere financieringsvoorwaarden bieden.

Naast de verplichte verantwoording levert ESG dus ook veel duurzame kansen op, namelijk:

- o Verbeteren rendement en besparen van kosten
- o Inzicht in toekomstige ontwikkelingen
- o Upgrade imago en merk
- o Verduurzaming mens, milieu en maatschappij

“Vanuit inzicht sturen op duurzame risico's en kansen.”

Kortom, het is heel belangrijk om KPI's te formuleren, maar net zo belangrijk om tijdig te bepalen op basis van welke standaarden en richtlijnen dat gebeurt. Vanuit dit inzicht kunnen organisaties sturen op duurzame risico's en kansen.

ESG Ambitie

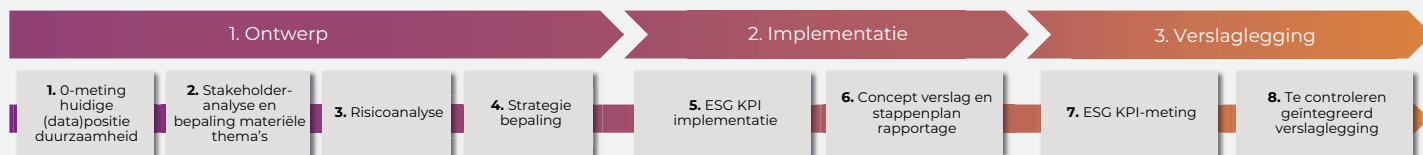
Binnen transitie zijn er altijd koplopers. De beste willen zijn is geen doel op zich binnen deze duurzaamheidstransitie. Daarentegen hebben organisaties wel een maatschappelijke verantwoordelijkheid waarbij het gaat om de intrinsieke motivatie om de bedrijfsprocessen zo duurzaam mogelijk te laten verlopen. Elke organisatie en elke persoon kan zijn of haar steentje bijdragen aan een betere wereld. Elke stap in deze transitie is een goede stap en draagt bij aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid.

“The greatest threat to our planet is the belief that someone else will save it.”

– Robert Swan

Onze aanpak

De samenwerking tussen Green by Blue en de Quoratio Groep zorgt ervoor dat we deskundigheid op het gebied van strategie, duurzaamheid, interne beheersing, verslaglegging, dashboarding en projectmanagement bijeenbrengen. Hierdoor kunnen wij organisaties helpen met alle uitdagingen die de CSRD introduceert. Dit doen wij in 3 fases, namelijk: de ontwerpfase, de implementatiefase en de verslagleggingsfase, zie figuur 4.

Hoe kunnen wij helpen?

Figuur 4. Fasen

Eerste stappen

Wij helpen organisaties graag duurzaam verder door vanuit onze expertise te kijken waar de ondersteuningsbehoefte van de organisatie ligt. Dit doen wij vanuit een ESG-intake waarbij wij in gesprek gaan over: In welke fase zit de organisatie? Wat zijn de ambities? En wat is daar voor nodig? Per ESG-aandachtsgebied* kijken wij wat de organisatie zelf kan en waar wij kunnen ondersteunen.

ESG-aandachtsgebieden*:

- ESG Strategie & Beleid
- ESG Proces & Controle
- ESG Technologie
- ESG Dashboarding & Verantwoording
- ESG Training

Onze ESG-intake is op maat per deelneming/organisatie en bestaat uit:

1. Pre-read met basisinformatie opkomende rapportage wetgeving en relevante succesvolle voorbeelden op het gebied van duurzaamheid/ESG

2. Intake (2-4u) gesprek:
 - o Bespreking belangrijkste (materiële) ESG/ duurzaamheidsontwikkelingen voor betreffende organisatie
 - o Interview met vragen over:
 - Huidige strategie en belangrijkste duurzaamheidsuitdagingen
 - Belangrijkste stakeholders
 - Meetbare duurzaamheidsprestatie
 - Hoofdpijnen van huidige beheersomgeving (welke data, welke systemen)
 - Beschikbaarheid kennis, kunde en capaciteit
 - Wensen over voortgang
3. Verslag uitkomsten intake met:
 - o Belangrijkste duurzaamheidsthema's en kansen
 - o Stappenplan verslaglegging (wat is er nodig)
 - o Tijdslijnen en advies

Deze praktische aanpak kiezen wij vanuit het gezamenlijk doel **“ESG Ready”**.

GREEN BY BLUE

Green by Blue is het duurzaamheidsplatform van, voor en met accountants en financieel specialisten. Een platform dat cijfermatig, goed onderbouwd en meetbaar resultaat wil boeken.

Green by Blue helpt de duurzaamheidsdoelstellingen van ondernemers concreet te benoemen, berekenen en behalen door plannen te ontwikkelen, helpen uitvoeren, onderbouwen en onderzoeken. Door te delen, leren en op te leiden wil Green by Blue zoveel mogelijk positieve impact maken.

QUORATIO GROEP

Vanuit de Quoratio Groep, met onze Finance & Control labels, Verhoeve, Scope en Vijzelaar is onze missie “alles voor ontwikkeling” binnen de ambitie Zero Admin. Wij werken vanuit een partnership welke is gebaseerd op resultaat, begrip en betrokkenheid. Op deze wijze willen wij niet alleen de continuïteit waarborgen, maar ook wezenlijk bijdragen aan een duurzame doorontwikkeling van de organisatie.

Als strategisch partner in Finance & Control hebben wij vakspecialisten, processpecialisten, businesspartners en ESG-consultants. Wij ondersteunen organisaties met tijdelijke capaciteit, inhoudelijke kennisoverdracht, implementatietrajecten van regelgeving, systemen en dashboards.

Wij helpen organisaties bij het inzichtelijk, meetbaar en beheersbaar maken van ESG-data tot aan het implementeren van KPI-dashboarding en verantwoording. Dit traject bevat het gehele proces van ontwerp, inrichting tot aan visualisatie en interpretatie.